

<https://doi.org/10.32366/2709-9261-2021-1-1-182-188> (дата звернення: 20.05.2026)

5. Мамонова О. І., Баланаєва О.В. (2023). Підготовка фахівців системи професійної юридичної освіти в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. *Правовий часопис Донбасу*. № 3(84), 2023. С. 70-75. <https://ljd.dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2021/10/4-1.pdf> (дата звернення: 19.05.2026)

Мартинюк Дарія Олександрівна,
головний спеціаліст відділу формування
політики Міністерства Директорату
стратегічного планування та європейської
інтеграції МВС

ТЕНДЕНЦІЇ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ІНФОРМУВАННЯ РІЗНИХ ЦІЛЮВИХ ГРУП В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ТЕХНІКО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Запровадження правового режиму воєнного стану вимагає радикальної перебудови загальнодержавної системи комунікації та архітектури інформаційного простору. У кризовий період інформація трансформується у стратегічний ресурс національної безпеки. Від оперативності, точності та доступності відомостей безпосередньо залежить збереження життя громадян, стабільність функціонування об'єктів критичної інфраструктури та загальний рівень суспільно-політичної стійкості держави.

Основним викликом для органів державної влади, військових адміністрацій, засобів масової інформації та інститутів цивільного суспільства стає подолання інформаційного хаосу, нівелювання наслідків ворожих інформаційно-психологічних операцій (ІПСО) та забезпечення гарантованої доставки життєво важливих повідомлень до кінцевого адресата.

Складність реалізації цього завдання зумовлена глибокою соціодемографічною гетерогенністю українського суспільства. Окремі цільові групи володіють суттєво відмінними рівнями цифрової грамотності, технічними можливостями доступу до джерел інформації в умовах руйнування інфраструктури, а також специфічними психологічними особливостями сприйняття стресового контенту.

Відповідно, застосування уніфікованого комунікаційного підходу під час війни є неефективним.

Ця стаття присвячена комплексному аналізу оптимізації форматів і каналів інформування населення з урахуванням сучасних технічних викликів, психологічних чинників та специфіки конкретних сегментів аудиторії.

1. Загальні принципи антикризової комунікації та статистичний зріз споживання інформації

Ефективна реалізація інформаційної політики в умовах воєнного стану базується на суворому дотриманні принципів оперативності, верифікованості, лаконічності та інклюзивності. Будь-яка затримка у наданні офіційних роз'яснень створює інформаційний вакуум, який миттєво заповнюється чутками, дезінформацією або цілеспрямованими маніпулятивними вкидами з боку супротивника.

Згідно з комплексними соціологічними дослідженнями (зокрема, за даними Київського міжнародного інституту соціології та моніторингами міжнародної організації *Internews*), структура споживання новинного контенту в Україні зазнала суттєвих трансформацій:

- Домінування цифрових платформ: Понад 75-80% респондентів визначають месенджери (насамперед Telegram та Viber) як першочергове джерело отримання оперативної інформації про безпекову ситуацію.

- Трансформація ролі традиційних медіа: Частка лінійного телебачення (зокрема загальнонаціонального марафону «Єдині новини») стабілізувалася в межах 30-35% [2, с. 14; 3, с. 41]. Телебачення залишається базовим інструментом стратегічного інформування для осіб старших вікових категорій, а також виконує функцію верифікатора ключових державних рішень для суспільства загалом.

Проаналізувавши вітчизняні практики можемо виділити кілька успішних прикладів все ж системної комунікації. Розглянемо детальніше деякі з них.

Кампанія з координації евакуаційних процесів цивільного населення, реалізована Міністерством реінтеграції тимчасово окупованих територій спільно з ДСНС України, впровадила використання текстових карток-інструкцій та таргетованої SMS-розсилки через національних операторів зв'язку (*Київстар, Vodafone, Lifecell*) безпосередньо у зонах підвищеного ризику, що дозволило

чітко скоординувати логістику виїзду тисяч громадян з-під ліній вогню [5, с. 7].

Ініціатива Національного проєкту «Брама» (ініційованого Департаментом кіберполіції НПУ) залучила понад 150 000 активних користувачів до виявлення та блокування ворожих пропагандистських ресурсів. Успіх кампанії забезпечено застосуванням спрощеного покрокового формату інструкцій (алгоритми типу «клік за кліком») у спеціалізованих чат-ботах [6, с. 12].

Мобільний застосунок «Повітряна тривога», розроблений компанією *Ajax Systems* за безпосередньої підтримки Міністерства цифрової трансформації України, став еталоном переходу від абстрактного загального інформування до персоналізованого Push-сповіщення з використанням технологій геотаргетингу, що безпосередньо мінімізувало людські втрати під час ракетно-дронових ударів.

Водночас зважаючи на технічні аспекти, інформування в умовах роботи РЕБ, блекаутів та інфраструктурних руйнувань має також свої особливості та потребує нових рішень та боротьби з постійними викликами.

Сучасне ведення бойових дій супроводжується інтенсивним застосуванням засобів радіоелектронної боротьби (РЕБ), кібератаками на державні інформаційні ресурси та фізичним нищенням телекомунікаційної інфраструктури. Це вимагає від держави розгортання альтернативних та технологічно стійких каналів зв'язку.

Так у ситуаціях, коли локальні базові станції мобільного зв'язку та волоконно-оптичні лінії зазнають пошкоджень або блокуються випромінюванням комплексів РЕБ, опорним каркасом інформаційної безпеки стають супутникові технології.

Використання терміналів супутникового інтернету (зокрема системи *Starlink*) дозволяє органам місцевого самоврядування та «Пунктам незламності» підтримувати стабільний зв'язок із центральними органами виконавчої влади та здійснювати локальне поширення верифікованої інформації серед мешканців.

Паралельно критичне значення має супутникове телевізійне та радіомовлення. Для забезпечення доступу населення прифронтових і тимчасово окупованих територій до українського контенту здійснюється постійний моніторинг та оперативне регулювання параметрів супутникового сигналу.

Зокрема, мовлення в середньохвильовому діапазоні (АМ-радіо) є пріоритетним технічним рішенням, оскільки такі радіохвилі здатні огинати складні елементи рельєфу, поширюватися на значні відстані та демонструють вищу стійкість до локального радіоелектронного глушення порівняно з високочастотними FM-сигналами.

У періоди тривалих блекаутів актуалізується також необхідність застосування технологій, які не залежать від наявності комерційного енергоживлення та доступу до глобальної мережі Інтернет, зокрема:

- Впровадження технології Cell Broadcast: Ця система екстрених оповіщень, інтегрована Державною службою України з надзвичайних ситуацій, функціонує за принципом широкомовного передавання повідомлень. На відміну від стандартних SMS, Cell Broadcast миттєво доставляє інформацію на всі активні термінали (мобільні телефони) в радіусі дії конкретної базової вежі, повністю нівелюючи проблему критичного навантаження на мережу. Сигнал супроводжується специфічним високочастотним звуком, який автоматично ігнорує беззвучні налаштування пристрою.

- Застосування Mesh-мереж та офлайн-месенджерів: На рівні локальних громад у зонах ведення бойових дій доцільним є використання програмного забезпечення, що функціонує на базі протоколів Bluetooth та Wi-Fi Direct (наприклад, застосунок *Bridgefy*). Такі технології дозволяють передавати текстову інформацію від одного смартфона до іншого, формуючи децентралізований динамічний ланцюг зв'язку за повної відсутності інтернет-покриття.

Окрім того, варто зважати і на перебування населення в умовах тривалої воєнної загрози, що у свою чергу суттєво деформує його когнітивні функції. Постійний стрес активує захисні механізми психіки, що безпосередньо впливає на спроможність сприймати, аналізувати та запам'ятовувати інформаційні повідомлення.

За таких умов використання розлогих аналітичних текстів, складних підрядних конструкцій, художніх метафор чи двозначних формулювань є неприпустимим. Інформаційні повідомлення кризового характеру мають розроблятися за строгим правилом: «Одне повідомлення — одна конкретна, імперативна дія».

Базова потреба в безпеці спонукає громадян до безперервного, хаотичного споживання новинного контенту, що в сучасній психології класифікується як «думскролінг». Цей процес призводить до глибокого емоційного виснаження та підвищує чутливість аудиторії до ворожих інформаційно-психологічних операцій. Пропагандистські

структури супротивника конструюють свої вкиди з апеляцією до первинних емоцій: екзистенційного страху, гніву та штучно згенерованого відчуття соціальної несправедливості.

Отже, розгортання та підтримка функціонування системи інформування населення в умовах воєнного стану є складним міждисциплінарним завданням, що лежить на перетині інженерно-технічних інновацій, соціології та прикладної психології. Жоден окремо взятий комунікаційний канал не спроможний забезпечити стовідсоткового охоплення громадян.

Оптимальна стійкість інформаційного простору досягається виключно через синергетичне поєднання трьох векторів:

1. Глибокої цифровізації та оптимізації трафіку для оперативного покриття мобільних сегментів суспільства;

2. Збереження та модернізації традиційних засобів мовлення (ТБ та радіо) як інструменту стратегічної консолідації та інформування старших вікових груп;

3. Розвитку автономних та стійких до засобів РЕБ технологій (Cell Broadcast, АМ-радіо, супутникові системи, локальний друк) для безперервного забезпечення безпеки громадян безпосередньо у зонах ведення бойових дій та на тимчасово непідконтрольних територіях.

Державна інформаційна політика в кризовий період має базуватися на безперервному моніторингу технічного стану комунікаційних мереж та актуального психоемоційного зрізу суспільства. Це дозволить оперативно адаптувати формати повідомлень до динамічних змін безпекової ситуації.

Список використаних джерел

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 28. 250 с.

2. Медіаспоживання українців: третій рік повномасштабної війни: аналітичний звіт за результатами загальнонаціонального опитування / Київський міжнародний інститут соціології (KMIC). Київ: KMIC, 2024. 64 с.

3. Дослідження медіаспоживання та рівня медіаграмотності населення України: звіт за проектом «Медійна програма в Україні» / USAID; Internews Network. Київ, 2025. 82 с.

4. Кризова комунікація під час війни: досвід України: монографія / за ред. В. Г. Королька. Київ: Центр стратегічних комунікацій, 2024. 215 с.

5. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. Модернізація систем екстреного оповіщення населення із використанням технології Cell Broadcast: звіт про діяльність ДСНС за 2024 рік. Київ : ДСНС, 2025. 18 с.

6. Брама: протидія дезінформації та кіберзагрозам в умовах воєнного стану: методичні рекомендації Департаменту кіберполіції Національної поліції України. Київ: НПУ, 2024. 45 с.

7. Цифрова трансформація безпекового сектору: досвід впровадження застосунку «Повітряна тривога» / Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/technologies/za-pidtrimki-mintsifri-zapuskayut-zastosunok-povitryana-trivoga-dlya-operativnoi-reaktsii-na-pochatok-izakinchennya-trivog> (дата звернення: 25.05.2026).

8. Пешкова О. В. Когнітивні деформації та особливості сприйняття інформації цивільним населенням в умовах хронічного воєнного стресу. *Український психологічний журнал*. 2024. № 3 (12). 112–126 с.

Проценко Галина,
старший викладач кафедри
мовної підготовки
Національної академії
внутрішніх справ

НАВЧАННЯ МОВИ ТА МОВЛЕННЮ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ МВС У ПРОЦЕСІ КОМУНІКАЦІЇ З УРАЗЛИВИМИ КАТЕГОРІЯМИ НАСЕЛЕННЯ

Нинішній розвиток суспільства України, умови воєнного стану, активні міграційні процеси, збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, людей, які пережили травматичний досвід війни, актуалізують проблему ефективної професійної комунікації працівників правоохоронних органів із населенням. Особливого значення наразі набуває питання мовної та мовленнєвої підготовки майбутніх працівників МВС, адже саме комунікація часто